

потенціалу підприємства при необхідності суттєвого розширення його активів і зростання темпів росту обсягу його господарчої діяльності.

Але, в той же час, використання такого капіталу генерує найбільш небезпечні фінансові ризики в господарській діяльності підприємства – ризик зниження фінансової стійкості та втрати платоспроможності. Рівень цих ризиків зростає пропорційно зростанню питомої ваги використання позикового капіталу.

Серед недоліків збільшення капіталу підприємства за рахунок позикового капіталу також слід відзначити високу залежність вартості позикового капіталу від коливань кон'юнктури фінансового ринку, складність процедури залучення.

Таким чином, підприємство, що використовує позиковий капітал, має більш високий фінансовий потенціал свого розвитку (за рахунок формування додаткового обсягу активів) і можливість приросту фінансової рентабельності діяльності, однак в більшій мірі генерує фінансовий ризик і загрозу банкрутства, які зростають по мірі збільшення питомої ваги позикових коштів в загальній сумі власного капіталу.

УДК 657

Шевчук В.О.,

д.е.н., професор,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

СТАЛІСТЬ ЯК АТРИБУТ РЯТІВНОГО РОЗВИТКУ: СЕРЕДОВИЩЕ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ ОБЛІКОВОЇ ПАРАДИГМИ

Розкриття сутності середовища обліку за аналогією до існуючого тлумачення середовища контролю є вже недостатнім. Вимагається розгляд обліку у середовищі цивілізаційного розвитку, іменованого сталим (sustainable development), що передбачає встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їхні потреби в безпечному і здоровому довкіллі [1].

Уособленням фундаментальних підвалин сталого розвитку є українська наукова школа фізичної економії [2]. Особливо значущими є доведені доктором С. Подолинським, акад. В. Вернадським та сучасним українським мислителем, письменником і правозахисником М. Руденком фундаментальні положення, визначальні для побудови новітніх моделей сталого розвитку.

Привертають увагу світоглядні позиції, з яких розглядали облік фундатори національної наукової школи фізичної економії. Йдеться про інтелектуальний доробок українських подвижників, якого не здатні збагнути дослідники, що спираються на засади політичної економії.

Так, реагуючи на лист до К. Маркса, в якому С. Подолинський вказав на спробу "погодити додаткову працю з пануючими фізичними теоріями" [3, с. 64], Ф. Енгельс зробив власні висновки про неможливість обліку затрат енергії в окремих галузях господарської діяльності, а відкриття українського вченого

назвав помилковим з обставин тогочасної відсутності адекватної облікової методології та інструментарію підрахунку енергетичних процесів.

За С. Подолинським у процесі виготовлення промислової продукції до сировини може додаватися тільки енергія. Сутність промисловості полягає в поглинанні та розсіюванні накопиченої землеробством енергії. З позицій оподаткування вимагається критичне ставлення до тези про "дуже високу додаткову вартість" як прояв інноваційного типу розвитку [4].

Облікову парадигму по-новому світоглядно змінював і розвивав акад. В. Вернадський. Перебуваючи влітку 1919 р. на біологічній станції неподалік від Києва, видатний мислитель і натураліст занотував у своєму щоденнику: "Ми живемо у природі не як учені, що вимірюють та зважують, а як поети чи філософи. Вихоплюємо для вимірювання та зважування невеликі частини оточуючої природи, зовсім не намагаючись охопити її точним обліком всю" [5, с. 253].

Творче осмислення фундаментальних природничих засад господарювання дало змогу М. Руденкові розвинути облікову парадигму, започатковану його видатними попередниками. Досліджуючи умови надання сталості суспільно-господарському розвитку, мислитель обґрунтовував "можливість енергетичного обліку головних економічних процесів" [6, с. 296].

Базуючись на положеннях порушеної М. Руденком проблеми власності поколінь та відносин між ними, сприятливих для виживання й розвитку нащадків, нами свого часу запропонований підхід до побудови бухгалтерського балансу, який враховує відносини між поколіннями і відповідає принципам сталого розвитку [7].

Для природничого досягнення сталості господарювання важливим є розкриття сутності сучасної світової економічної науки. М. Руденко іменував її наукою, "від якої залежить життя на Землі" [6, с. 481]. Визначальне дієслово "залежить" дозволяє збагнути обґрунтовані мислителем положення про (не)достатність наукових теорій [6, с. 458].

Сучасну сутність обліку належить приводити у відповідність парадигмі сталого цивілізаційного розвитку в її досліджуваній інтерпретації. Це вимагає адаптації обліку для послідовного перетворення облікової інформації про перебіг суспільно-господарських процесів у рятівне фактографічне знання.

Список використаних джерел

1. Порядок денний на XXI століття. Ухвалений Конференцією ООН в Ріо-де-Жанейро (1992р.) / Пер. з англ. - К., 1998.
2. Шевчук В. Українська наукова школа фізичної економії / Економічна енциклопедія, т. 3. - Тернопіль: Академія, 2002.
3. Подолинський С. Вибрані праці. Упорядник Л.Я. Корнійчук. - К.: КНЕУ, 2000.
4. Інноваційний тип розвитку - Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Інноваційний_тип_розвитку.
5. Вернадський В.І. Дневники 1917-1921. - К.: Наукова думка, 1994. - 272 с.
6. Руденко М. Глобалізація і Україна / Руденко М. Енергія прогресу. Вибрані праці з економії, філософії і космології. - К.: Кліо, 2015. - 680 с.
7. Шевчук В. Модель обліку процесів розвитку: проблеми модифікації на засадах фізичної економії // Регіональні перспективи. - 2001, №2-3.